શ્રી શત્રુંજય - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

શ્રી શત્રુંજય-મુક્તિ · सा विद्या या विमुक्तये · સમ્યગ્ જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

C/o. શાહ ગોવિંદજી વીરમ, ફેક્ટરી કમ્પાઉન્ડ, મોંઢા રોડ, ઔરંગાબાદ - ૪૩૧ ૦૦૧

સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રવેશિકા

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆

એનરોલમેન્ટ નંબર ______ ૯   ગામ જાન્યુઆરી - 2022

વિદ્યાર્થીનું નામ ______

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા

(૧)	દુષ્કર
(૨)	મુમુક્ષુ
(૩)	સ્વલિંગ
(૪)	આત્મા
(૫)	શોભન
(૬)	કાશ્યપ
(૭)	ગુરુવંદન
(૮)	અજ્ઞાનરૂપ
(૯)	આત્મરમણતા
(૧૦)	આમલી
(૧૧)	પ્રત્યેક
(૧૨)	દેવસિઅં
(૧૩)	વિકથા
(૧૪)	ધાર્મિક
(૧૫)	દર્શનાવરણીય
(૧૬)	વિદ્યાધરો
(૧૭)	ગુણાનુરાગ
(૧૮)	પુણ્ય
(૧૯)	અંતર્મુહૂર્ત
(૨૦)	સુકાળ

પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં

(૧)	દ્વાદશાવર્તવંદન
(૨)	અંતરાયકર્મ
(૩)	સજ્જન
(૪)	મનઃપર્યવજ્ઞાન
(૫)	જમાલી
(૬)	જિનશાસન
(૭)	ભોજન
(૮)	એકાસણા
(૯)	ઈરિઘડાર
(૧૦)	મેરુ
(૧૧)	અજિન
(૧૨)	સુપક્ષ
(૧૩)	દ્રવ્યતપ
(૧૪)	રોહિણી
(૧૫)	પ્રાયશ્ચિત

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ

(૧)	અપ્રીતિભાવ
(૨)	ઉપેક્ષા
(૩)	યોજન
(૪)	મસ્તકે
(૫)	સંક્ષેપમાં
(૬)	મુકાયેલા
(૭)	મદિરા
(૮)	સ્વભાવ
(૯)	વેદનીય
(૧૦)	જાણો છો
(૧૧)	આ
(૧૨)	કુંભાર
(૧૩)	મનભાવો
(૧૪)	રજોહરણ
(૧૫)	વિનય
(૧૬)	તથા
(૧૭)	બાહ્ય
(૧૮)	સૂક્ષ્મ
(૧૯)	રત્નપ્રભા
(૨૦)	સાગરોપમ.

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો

(૧)	૫	(૬)	૧૦
(૨)	૯	(૭)	૨
(૩)	૬	(૮)	૧
(૪)	૮	(૯)	૪
(૫)	૩	(૧૦)	૫

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ

(૧)	૩૬
(૨)	૪
(૩)	૧૫૮
(૪)	૧૦૮
(૫)	૧૨
(૬)	૫૬
(૭)	૧૧
(૮)	૨૫૦
(૯)	૩૦
(૧૦)	૧૮

	પ્રશ્ન-૬ ✓ કે ×		પ્રશ્ન-૭ આ વાક્ય ક્યા પાને છે તે નંબર
(૧)	×	(૧)	૧૦
(૨)	×	(૨)	૨૪
(૩)	✓	(૩)	૧૪
(૪)	×	(૪)	૬
(૫)	✓	(૫)	૨
(૬)	✓	(૬)	૭
(૭)	×	(૭)	૧૯
(૮)	×	(૮)	૯
(૯)	✓	(૯)	૪
(૧૦)	×	(૧૦)	૨૨

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ	=	કુલ ગુણ

રીમાર્ક ______ તપાસનારની સહી ______

પ્રશ્ન - ૮ પ્રભુ વીર અનુક્રમે બાલ્યાવસ્થાને વટાવી યૌવન અવસ્થાને પામ્યા.. આ સમયે પ્રભુના
૧. માતાપિતાએ પરણવાનો આગ્રહ કરતાં ચરમ તીર્થપતિ વર્ધમાનકુમારે પોતાના ભોગાવલી કર્મ બાકી રહેલ
જાણી વિરોધ ન કર્યો.. એટલે શુભમુહુર્ત કાઢી શુભ દિવસે વીર પ્રભુના માતાપિતાએ સમરવીર રાજાની યશોદા
નામની પુત્રી સાથે પરણાવ્યા, પછી પ્રભુને પ્રિયદર્શના નામે પુત્રી થઈ.. એ પુત્રીને પોતાની બહેનના પુત્ર જમાલિ
સાથે પરણાવી.. તેણીએને શેષવતી નામે પુત્રી થઈ.. શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર પ્રભુના કાકા સુપાર્શ્વ નામે હતા..
નંદિવર્ધન નામે મોટા ભાઈ હતા.. સુદર્શના નામે બહેન હતી.. પ્રભુના પિતા કાશ્યપ ગોત્રવાળા હતા, તથા તેમના
સિદ્ધાર્થ, શ્રેયાંસ, યશસ્વી ત્રણ નામો હતા.. તેમના માતા વાસિષ્ઠ ગોત્રના હતા તથા તેમના ત્રિશલા, વિદેહદિન્ના અને
પ્રીતિકારિણી એમ ત્રણ નામ હતા.. પ્રભુ વીર ત્રીશ વર્ષ ગૃહવાસમાં પરિવાર સાથે રહ્યા છે..

૨. ગુરુને, સાધુ-સાધ્વીઓ, આચાર્યો બધા ને વંદન કરવા માટે ૩ પ્રકારે વંદન બતાવવામાં આવ્યાં છે..
૧) ફિટ્ટા વંદન - મત્થએણ વંદામિ બોલવા પૂર્વક બે હાથ જોડી મસ્તક નમાવીને વંદન કરવું તે ફિટ્ટા વંદન છે.
આપણને રસ્તામાં ક્યા પણ ગુરુ ભગવંતો દેખાય તો ફિટ્ટા વંદન કરવું જ જોઈએ..
૨) થોભ વંદન - ખમાસમણ સૂત્ર બોલીને બે હાથ, બે ઢીંચણ અને મસ્તક એમ પાંચ અંગો, ભૂમિને સ્પર્શે તે રીતે
નમાવી વંદન કરવું તેને થોભ વંદન કહેવાય.. હાલમાં બે ખમાસમણ દઈ ઈચ્છકાર સૂત્રથી સુખશાતા પૂછી
અબ્ભુટ્ઠિઓ સૂત્ર બોલાવવા પૂર્વક અવિનય ખમાવાય છે તેને પણ થોભવંદન કહેવાય છે..
3) દ્વાદશાવર્ત વંદન - બે વખત વાંદના સૂત્ર બોલવા પૂર્વક બાર આવર્તથી જે વંદન કરવું તે દ્વાદશાવર્ત વંદન કહેવાય..

3. અનંત ઉપકારી, અનંત જ્ઞાની ~~તિર્થંકર~~ તીર્થંકર પરમાત્મા આપણા મુઢ જીવોને ગુણાનુરાગી બનાવવા માટે સમજાવે
છે કે આપણી જેવા દ્રષ્ટી હશે તેવી જ આપણને સૃષ્ટિ દેખાશે.. દોષને જોવા ટેવાયેલી દ્રષ્ટિને ક્યારેય ગુણો
દેખાતા નથી જ્યારે ગુણોને ઓળખવામાં હોશીયાર બનેલી નજરને ક્યારે દોષો દેખાતા નથી.. એમ જણાવતા જ્ઞાની
ગુરુજનો આપણને પુછે છે કે આપણે ગુણોને જોનારા કે દોષોને ? .. જે વ્યક્તિને કમળો થયો હોય એને Pure શ્વેત વસ્તુ
પણ પીળી દેખાય છે.. આ વ્યક્તિ કે વસ્તુનો દોષ નથી દ્રષ્ટિનો છે.. અનાદિકાળથી આપણો આત્મા બિજાના ગુણોને
દોષોને અને પોતાના ગુણોને જોનાર દ્રષ્ટિ ધરાવનાર બની ગયો છે.. હવે આવી દ્રષ્ટિને ફેરવાની જરૂરીયાત છે..
બિજાના ગુણોને અને પોતાના દોષોને જોવાની ટેવ પાળવાની છે તેથી બિજા બધા જીવો પ્રત્યે સન્માન પ્રગટશે..

૪. સિદ્ધના જીવોમાં કોઈ ભેદ સંભાવિત નથી.. પણ એમના સિદ્ધ બનતા પૂર્વના અવસ્થાને લક્ષમાં રાખીને સિદ્ધના ૧૫
ભેદ છે તે જિનાસિદ્ધ, અજિનાસિદ્ધ, તીર્થસિદ્ધ, અતીર્થાસિદ્ધ, ગૃહસ્થાસિદ્ધ, અન્યલિંગાસિદ્ધ, સ્વલિંગાસિદ્ધ, સ્ત્રીલિંગાસિદ્ધ,
પુરુષલિંગાસિદ્ધ, નપુંસકલિંગાસિદ્ધ, પ્રત્યેકબુદ્ધસિદ્ધ, સ્વયંબુદ્ધસિદ્ધ, બુદ્ધબોધિત સિદ્ધ, એકાસિદ્ધ, અનેકાસિદ્ધ
• પ્રત્યેકબુદ્ધસિદ્ધ - કોઈ નિમિત્તથી બોધ પામીને જ્યારે જીવ મોક્ષે જાય છે ત્યારે તે પ્રત્યેકબુદ્ધ
સિદ્ધ કહેવાય છે દા.ત. કરકંડુ.. • સ્વયંબોધિત બુદ્ધસિદ્ધ - પોતાની જાતે બોધ પામીને મોક્ષમા જ્યારે
જીવ જાય છે તે સ્વયંબુદ્ધસિદ્ધ કહેવાય છે દા.ત - કપીલ.. • બુદ્ધ બોધિત સિદ્ધ - બીજાના ઉપદેશથી મોક્ષે
જાય છે ત્યારે તે બુદ્ધ બોધિત સિદ્ધ કહેવાય છે.. દા.ત - વાયુભુતિ..

૫. • સંલીનતા તપ - અશુભ માર્ગમાં પ્રવર્તતા મન, વચન, કાયાદિને અશુભથી પાછા હટાવી શુભમાં પ્રવર્તાવવા
તે સંલીનતા તપ છે. એ એક બાહ્ય તપ છે.. અને ખરેખર આચરવા યોગ્ય છે..
• ~~દ્રવ્ય~~ ભાવ - ઉત્સર્ગ - કષાય, મિથ્યાત્વ, કર્મ આદિનો ત્યાગ તે ભાવોત્સર્ગ છે..
• રસબંધ - રસ બંધને દાખલાથી સમજાવતા કહ્યું છે કે મોદકમાં ગળપણ હોવાથી સામાન્યતાથી
મોદક ગળ્યા જ કહેવાય છે.. છતાં દરેક મોદકની મિઠાસમાં તરતમતા હોય છે.. તેવી જ રીતે આત્માની
સાથે જોડાતા શુભ-અશુભ કર્મના રસમાં તરતમતા હોય છે.. કર્મબંધ વખતે રસમાં મંદતા.. તીવ્રતા..